

JÄSENTIEDOTE 2024

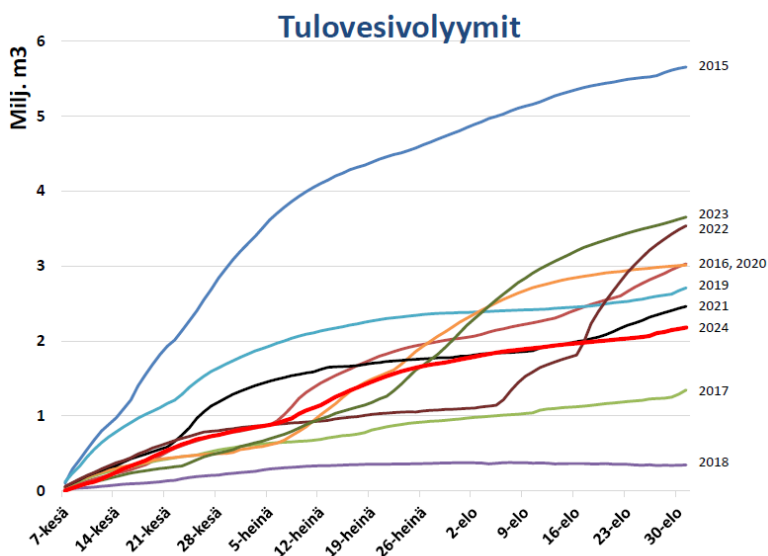
Tässä jäsentiedotteessa:

- Jäälänjärven vesitilanne oli tavanomainen
- Jäälän uimavedet Oulun parhaita
- Järvestä saa ruokakaloja
- Raudan hallinta on vaikeaa
- Tulevaisuuteen vaikutetaan edunvalvonnalla
- Yhteisöllisyys on osa yhdistystä
- Jäälänmaja halutaan jääliläisille
- Yhdistys näkyi mediassa ja vieraita tavattiin
- Talous on vakaa ja talkoot tärkeitä
- Kiitos ja hyvää uutta vuotta!

Jäälänjärven vesitilanne oli tavanomainen

Kevättulva oli melko runsas. Tyypillisiin kesäajan tulovirtaamiin laskeuduttiin kesäkuun alussa. Kesän mittaan esiintyi kaksi merkittävää sadejaksoa: ensimmäinen kesäkuun puolivälissä ja toinen heinäkuun alkupuolella. Näistä seurasi virtaamahuippu juhannuksen tienoilla ja toinen heinäkuun puolivälissä. Elokuun lopussa satoi runsaasti ja syyskuun alun tulovirtaamat nousivat, kun haihdunta vastaavasti oli jo vähäistä.

Kuva 1. Tulovesimäärä Jäälänjärveen milj. m³

Kokonaisuutena kesän tulovesimäärä jäi hieman alle keskimääräisen (ks. kuva 1). Veden laadun kannalta tämä oli hyvä, sillä suuri tulovesimäärä heikentää järven veden laatua kesän mittaan. Kesän aikana vettä tuli Jäälänjärveen runsaat kaksi miljoonaa kuutiometriä. Järven vesitilavuus on n. 1,5 milj. kuutiometriä. Siten järven koko vesimäärä vaihtui laskennallisesti 20. heinäkuuta mennessä. Tämän jälkeen järven veden laatu vastaa pitkälti tuloveden laatua. Sitä heikentää edelleen korkea rauta-humuspitoisuus, jolloin veden väri järvestä tummuu.

Jäälänmajan uimarannalla havaittiin 17. heinäkuuta aamulla muutaman tunnin kestänyt ”sinilevääraita”. Sinilevä on luontainen laji, joka otollisten olosuhteiden seurauksena voi runsastua ja aiheuttaa haittaa uimiselle ja muulle veden käytölle. Viikoittaisessa seurannassa sinilevää on havaittu Jäälänmajan rannassa edellisen kerran vuonna 2015. Ohjeiden mukaan uimista tulee välttää, jos sinilevää on runsaasti. Varsinaisesta sinilevähaitasta ei nytkään ollut kysymys.

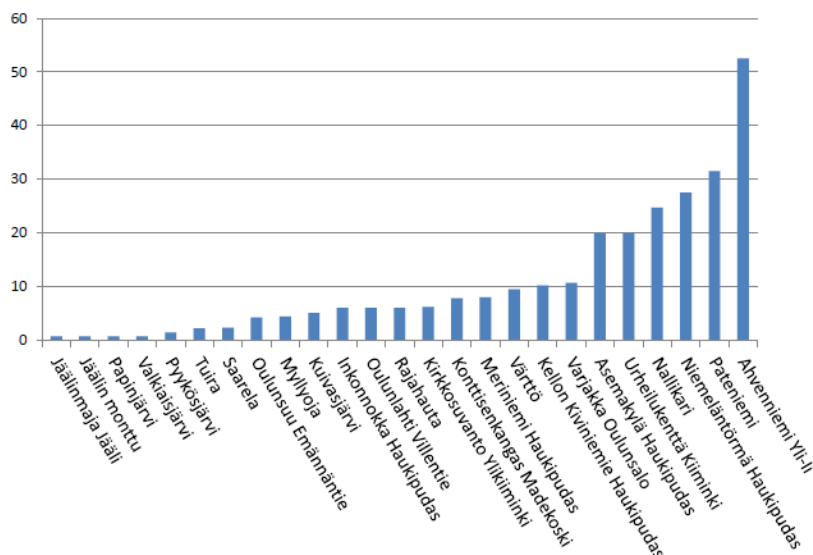
Jäälän uimavedet Oulun parhaita

Oulun seudun ympäristötoimi seuraa Oulun uimarantojen veden laatua. Laatukriteereitä ovat indikaattoribakteerit *E. coli* ja suolistoperäiset enterokokit. Kuvassa 2 on esitetty laatutarkkailun tulokset elokuun puolivälistä epävirallisena indeksinä. Sen mukaan molemmat Jäälän uimarannat (Jäälänmaja ja Jäälän monttu) olivat veden laadultaan Oulun parhaimmat yhdessä Papinjärven ja Valkiasjärven kanssa.

Kuva 2. Oulun uimarantojen veden laatu

”Uimavesibakteerien indeksi” Oulun uimarannoilla 14. -17.8.2024

Epäviralliseen indeksiin on laskettu *E.coli*-bakteerien ja suolistoperäisten enterokokkien summa suhteutettuna niiden sallittuihin pitoisuuksiin

Järvestä saa ruokakaloja

Jäälänjärvestä saatiin hyvin ruokalakokoisia ahvenia ja isoja haukia. Erityisesti ahvenet ovat kasvaneet sen jälkeen, kun särkikalat ovat vähentyneet hoitokalastuksen seurauksena.

Kalaston koostumus vaikuttaa olennaisesti järven tilaan. Jos särkiä on liikaa, ne syövät pois eläinplanktonin. Tällöin kasviplankton pääsee runsastumaan. Silloin lisääntyvät myös haitalliset levät ja järvi rehevöityy.

Terveessä ravintoketjussa petokalat pitävät kurissa särkikantaa. Petokaloja ovat hauet ja yli 15 sentin ahvenet. Jäälänjärven kalasto onkin nyt hyvä. Kalastuskokemuksista tiedetään, että Jäälänjärvessä on runsaasti haukia. Suurimmat hauet pitäisi kalastaa pois, jotta pienempiä haukia olisi runsaasti rajoittamassa särkikantaa.

Jäälänjärven särkikanta on voimakkaasti taantunut keväisen kutupyynnin seurauksena. Kunnostushankkeen alkaessa merestä Jäälänjärveen nousevien kutusärkien saalis oli noin 1500 kiloa vuodessa. Viime vuosina kutusärkisaalis on jäänyt alle kymmeneen prosenttiin tästä. Tämä viestii siitä, että vaeltava kutusärkikanta on pienentynyt.

Oulun 4H -yhdistys järjesti kaksi vuorokauden mittaista kalastusleiriä Jäälänmajalla. ” Kala söi ihan hyvin iltaisin, ja saaliiksi tuli särkiä, ahvenia, lahna ja komeita haukiakin” (Mirja Kaartinen, Oulun 4H yhdistys). Yhdistys järjesti Jäälän venetsialaisten yhteyteen veneongintakilpailun. Kaksituntisen onginnan aikana venekunnat saivat kalaa keskimäärin 495 grammaa. Voittajan saalis oli 720 grammaa. Suurin saalisahven painoi 540 grammaa. Parhaiten menestyneet palkittiin K-Supermarket Jäälän lahjakorteilla.

Kuva 3. Veneongintakilpailun suurin saaliskala: ahven 540 grammaa. Kuva: Ismo Karhu

Raudan hallinta on vaikeaa

Vuoden 2023 lopussa päättynyt kolmivuotinen RautaVirta-tutkimus tuotti paljon tietoa tulovesien rautailmiöstä mutta ei löytänyt käyttökelpoista ratkaisua vesistöön päätyneen rautavirran pysäyttämiseen.

Tutkimuksessa selvitettiin Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistyksen toteuttamien rakenteiden vaikuttavuutta. Jos olosuhteet olisivat optimaalisia, rakenteet (Kokkohaaran laskeutusallas, Kokkohaaran pyörreallas, Kalamämen kosteikko, Kalamäen puunippurakennelma, Järviallas) vähentäisivät yhteensä noin 40 prosenttia Saarisenojasta Jäälinjärveen päätyvää rautaa. Parhaiten toimii Jäälinjärvestä erotettu Järviallas. Sekään ei riitä poistamaan järven tulovedestä riittävästi rautaa, jota tulee järveen satoja kiloja päivässä.

RautaVirta -tutkimuksen keskeiset tulokset on esitetty videolla

<https://www.youtube.com/watch?v=mVnd7pOQEnI>

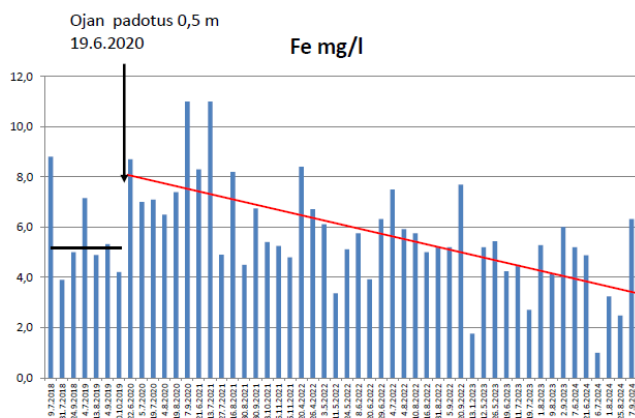
Lisätietoa RautaVirta -hankkeesta (mm. tutkimusraportit) löytyy tästä linkistä:

<https://www oulu.fi/fi/projektit/raudan-haitallisten-vesistovaikutusten-vahentaminen-turvevaltaisilla-metsatalousmailla-rautavirta>

Raudan liikkeellelähtoon ja kulkeutumiseen liittyviä prosesseja ei vielä täysin tunneta. Tutkijoiden kanssa käydäänkin keskusteluja siitä, voisiko mikrobitoiminnan osuutta ilmiöön selvittää jatkotutkimuksella.

Uuden tutkimustiedon mukaan on selvää, että metsätalousmaiden kuivatusta olisi mahdollista keventää ilman että puuston kasvu siitä kärsii. Kuivien kausien yleistyessä ja pitkittyessä on mahdollista, että puusto kärsii kuivuudesta, jos kasvupaikka on kuivatettu tarpeettoman syvälle. Yhdistys on selvittänyt ojan padotuksen vaikutusta raudan kulkeutumiseen yhdessä kohteessa vuodesta 2018 alkaen. Padotuksen jälkeen veden rautapitoisuus on noussut mutta on sen jälkeen laskenut. Vielä ei ole tiedossa, mille tasolle rautapitoisuus asettuu pysyvämmiin.

Kuva 4. Padotuksen vaikutus Leppisuonojan veden rautapitoisuuteen.

Yhdistys on tähän asti suunnitellut ja toteuttanut kaikki vesienhoitorakenteet niin, etteivät ne ole vaikuttaneet puuston kasvuun. On käynyt ilmi, että liikkeelle lähtenyt rautaa ei voida näillä rakenteilla riittävästi pysäyttää. Yhdistys selvittää nyt mahdollisuuksia ennallistaa sellaisia suoalueita, joiden puuston kasvu on vähäistä. Valuma-alueella on ennallistamiseen soveltuvia kohteita. Hankkeiden toteutuminen riippuu siitä, päästäänkö maanomistajien kanssa sopimukseen.

Katse vesiin metsänsäätelyssä – Jääli hyvin esillä

Suomen metsäkeskus on koordinoanut kahden vuoden aikana hanketta, jonka nimenä on Katse Vesiin metsänsäätelyssä Pohjois-Pohjanmaalla. Hankkeen tarkoituksena on välittää tietoa ratkaisusta, joilla metsätalouden haitallisia vesistövaikutuksia voidaan vähentää. Hankkeessa on ns. tarinakartan avulla esitelty viisi pilottihanketta, joista yksi on Jäälänjärven alue. Yhdistys on esitellyt toimenpiteitään kahdessa seminaarissa /webinaarissa sekä Jäälän maastokäynnillä, johon osallistui noin kaksikymmentä kiinnostunutta. Tarinakartta avautuu tästä linkistä:

<https://storymaps.arcgis.com/stories/4a6cb17cbb87425aaf5492887adaa0ff> . Erilliset infokortit Jäälänjärvestä avautuvat täältä: [Infokortti Jäälänjärvi](#)

Tulevaisuuteen vaikutetaan edunvalvonnalla

Yhdistys antoi lausunnon Kuusamontien parantamista koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelman luonnoksesta. Yhdistys muistutti Jäälän alueella ja muuallakin Oulun seudulla esiintyvistä massiivisista rautaongelmista, johon ei ole löydetty käyttökelpoista ratkaisua. Koska tien rakentamisessa tulee esiin välttämättömiä kuivatustarpeita, yhdistys esitti lausunnossaan, että kaikkia kuivatuskohteita käsitellään potentiaalisina HASU-maina (happamat sulfaattimaat) ja että kuivatusvedet käsitellään ennen niiden johtamista vesistöön. Lopullisessa YVA-ohjelmassa yhdistyksen näkemykset otettiin huomioon hyvin.

EU:n vesipuidedirektiivi edellyttää, että kaikkia vesistöjä koskevat vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat päivitetään joka kuudes vuosi. Ympäristöhallinto on käynnistänyt suunnitelmien laatimisen vuosille 2028 – 2033 asettamalla nähtäville raportin vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä. Yhdistys jätti asiakirjasta lausunnon, jossa kiinnitettiin huomio Kalimenjoen puuttumiseen suunnittelualueista. Kalimenjoen valuma-alue sisältää mm. Jäälänjärven. Erityisesti puututtiin rautailmiön vajavaiseen hallintaan. Lisäksi muistutettiin, että valtatie 20 parantaminen käynnistyy todennäköisesti suunnitelmakauden aikana. Koska hanke sisältää lukuisia alikulkutunneleita ja muita kuivatustarpeita, kuivatusvesien käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhteisöllisyys on osa yhdistystä

Yhdistys pitää lasten ja nuorten kohtaamista tärkeänä. Yhdistys järjesti Kiimingin 4H-yhdistyksen kanssa Jäälän koulun 1.-7. luokan oppilaille ns. ”Koiteli-kävelyn”. Vesienhoitoyhdistys tarjoi päätepisteissä mm. makkaroitu, jotka tarjosi K-Supermarket Jääli. Retkeen liittyi myös luontoaiheisia tehtävärasteja. Aikuiset mukaan lukien tapahtumassa oli noin 550 osallistujaa. Alakoululaisille järjestettiin Jäälänmajalla perinteinen kalapäivä. Koulun kevätkuuhlan ohjelmassa oli kuvaelma vesienhoitoyhdistyksen toiminnasta ja kouluyhteistyöstä. Lavastuksen pääteema oli vesielämä.

Jääliläisten toimijoiden yhteisponnistuksena järjestettiin Nuorten yö. Tapahtumaan kuului lukuisia rastipisteitä, joissa nuorilla oli erilaisia tehtäviä. He dokumentoivat niitä puhelimillaan.

Vesienhoitoyhdistyksen tehtävä edellytti kontaktia ja keskustelua. Yhdistys tarjosi nuorille makkaraa, mehua ja keksejä Kalamäessä. Yhdistys valaisi ulkotulilla kilometrin mittaisen reitin Kalamäkeen. Rastilla kävi noin 60 nuorta.

Yhdistys osallistui Jäälän talvitapahtumaan ja venetsialaisiin kalateemoilla. Talvitapahtumassa oli esillä kala-aiheisia kuvia Jäälistä. Kala oli esillä myös tapahtuman pilkkikilpailussa, jonka järjesti LC Jääli. Venetsialaisiin yhdistys järjesti ensimmäistä kertaa veneongintakilpailun.

Kiimingin seurakunta kokee Kalamäen luontoympäristön innostavana ympäristönä hartaustapahtumille. Kuluneen vuoden aikana järjestettiin kolme tapahtumaa: Latukirkko maaliskuussa, Laavukirkko kesäkuussa ja Ruskakirkko syyskuussa. Yhdistys järjesti fasiliteetit, keitti nuotiokahvit ja tarjoili makkarat seurakunnan tarvikkeista.

Vesienhoitoyhdistys järjesti ensimmäistä kertaa opastetun vaelluksen Jäälistä Koiteliin. Vaeltajille järjestettiin kaksi bussivuoroa Oulun keskustasta Jääliin ja paluukuljetukset Koitelistä. Yhdistys järjesti kahvitarjoilun reitin puoliväliin Kokkokankaan Taukolaan. Osallistujille kerrottiin mm. Jäälistä, vesienhoidosta, reitin syntyhistoriasta sekä matkalla nähdystä kohteista. Tapahtuma oli osa Oulun Päivien ohjelmaa. Kaupunki maksoi bussikuljetuksen. Tapahtumaan osallistui 45 henkilöä, joista 40 prosenttia oli ulkomaalaisia.

Kuva 5. Kalapäivän oppilaita tarkkailemassa kalan anatomiaa ja käsittelyä. Kuva: Sanna Alalauri

Jäälänmaja halutaan jääliläisille

Oulun kaupunki on päättänyt luopua Jäälänmajasta ja vuokrata siihen liittyvän liikerakennustontin. Vesienhoitoyhdistys on tehnyt viime maaliskuussa ostotarjouksen Jäälänmajasta siihen liittyvine rakennuksineen. Yhdistyksen mielestä Jäälänmajan alue on erittäin tärkeä Jäälän asukkaiden virkistyskäyttöympäristö, jonka keskeinen elementti on Jäälänjärvi. Erityisen tärkeää on, että Jäälänmajalla harjoitettava toiminta on sopusuhteissa ympäröivän puisto- ja uimaranta-alueen käytön kanssa ja tukee sen asemaa tuottamalla kokoontumis- ja virkistyskäyttöpalveluita. Yhdistyksen käsityksen mukaan tämä voidaan parhaiten varmistaa sillä, että Jäälänmajan kiinteistö tulee paikallisen, yleishyödyllistä toimintaa harjoittavan toimijan omistukseen ja hallintaan. Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistyksellä on tähän parhaat edellytykset.

Yhdistys aikoo kunnostaa Jäälänmajaa ja tarjota sitä asukkaiden yhteiseksi kokoontumistilaksi sekä järjestää sinne käyttäjien tarvitsemat kokous- ja virkistyspalvelut. Niiden tuoton se käyttää ensisijaisesti Jäälän vesien hoitoon, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen sekä Jäälän luontoympäristön parantamiseen asukkaiden viihtyvyyden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi.

Oulun kaupunki on vasta äskettäin avannut asiasta neuvottelun yhdistyksen kanssa. Avoinna on useita selvitettäviä kysymyksiä eikä lopputulosta voida vielä ennakoita. Neuvotteluilmapiiri on kuitenkin positiivinen.

Yhdistys näkyi mediassa ja vieraita tavattiin

Valtakunnallinen vesistö-kunnostusverkosto julkaisi laajan katsauksen Jäälän RautaVirta-tutkimuksesta. Katse Vesiin -hankkeen Jääli-vierailuun osallistui noin 20 henkilöä, ja Rantapohja teki asiasta laajan jutun. Jäälänmajan ostohanke kiinnosti Kalevaa, Forum24:ää, Rantapohjaa ja MunOulua. Oulun Päivien ohjelmaan liitetty Koiteli-vaellus esiteltiin MunOulussa, ja retkelle osallistui 45 henkilöä. Soiden ennallistamisen valtakunnallinen asiantuntijaryhmä vieraili Jäälissä noin 20 henkilön kokoonpanolla.

Yhdistyksen nettisivuille tehtiin yli 3000 käyntiä ja näyttöjä avattiin noin 6400.

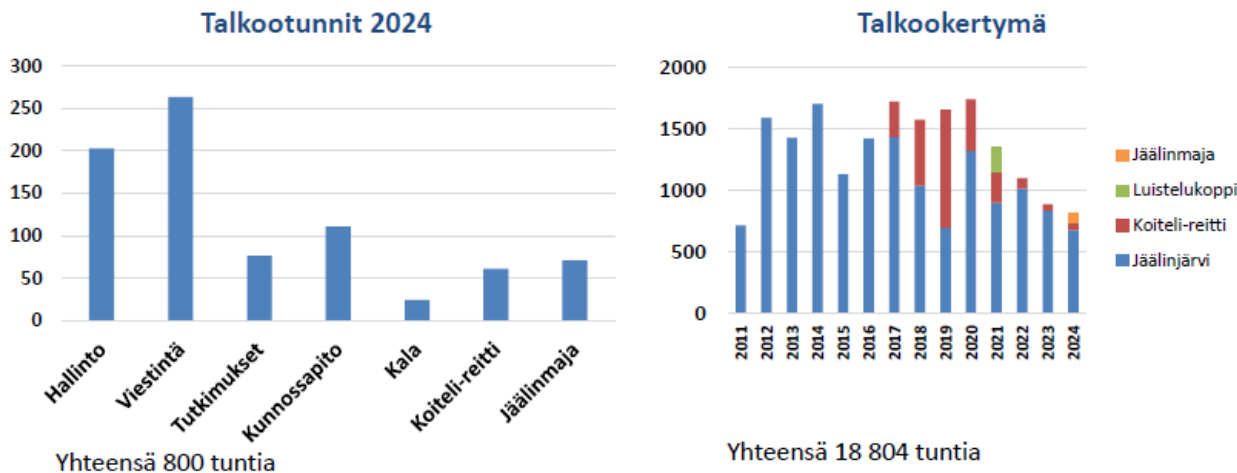
Talous on vakaa ja talkoot tärkeitä

Yhdistyksen talous on pysynyt vakaana. Oulun kaupunki on tukenut yhdistyksen toimintaa runsaan 4000 euron avustuksella. Jäsenmaksut, avustukset ja lahjoitukset ovat mahdollistaneet aktiivisen toiminnan niin vesienhoidon kuin muidenkin jääliläisiä palvelevien liitännäistoimintojen osalta.

Talkoot olivat edelleenkin suurin yksittäinen resurssilähde (ks. kuva 6). Rahoittajien käyttämän arvostusperusteen mukaan (15 eur/tunti) talkoopanoksen arvo vuonna 2024 oli 12 000 euroa.

Kuva 6. Talkootunnit

Yhdistys on ottanut käyttöön viitenumeron jäsenmaksuja varten. Pankki veloittaa ilman viitenumeroa saapuneesta maksetusta 56 senttiä. Viitteellisen maksun hinta on sen sijaan 14 senttiä.

Viitenumero saapuville maksuille on 20242.

Kiitos ja hyvää uutta vuotta!

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys kiittää toimialueensa maanomistajia, viranomaisia, tutkijoita, rahoittajia, lahjoittajia ja kaikkia muita yhteistyökumppaneita erinomaisesta yhteistyöstä edellytysten luomisessa ympäristön parantamiseen ja tietoisuuden ja tunnettuuden lisäämiseen. Samalla yhdistys toivottaa jäsenilleen ja yhteistyökumppaneilleen onnea ja menestystä alkavalle vuodelle.

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistyksen jäsentiedote laaditaan kerran vuodessa. Jäsentiedotteella kerrotaan kokoavasti yhdistyksen keskeisistä tapahtumista. Lisätietoa löytyy nettisivuilta www.kiiminginjaalinvedet.net. Tiedote jaetaan sähköpostitse, ja se on luettavissa myös yhdistyksen nettisivuilta.

Jäsentiedotteen toimitus: Birger Ylisaukko-oja; sähköposti birger.ylisaukko-oja@outlook.com
 Yhdistykset nettisivut: www.kiiminginjaalinvedet.net
 Jäsenmaksut: henkilöjäsenet 20 euroa / vuosi
 yhteisöjäsenet 60 euroa / vuosi
 Jäsenmaksutiedot lähetetään jäsenille vuosikokouksen jälkeen keväällä.
 Jäsenmaksun voi maksaa halutessaan myös ennakoon.

Käytä jäsenmaksuissa viitettä 20242

Mahdolliset vapaaehtoiset tukimaksut voidaan maksaa samalle tilille.

Yhdistyksen pankkitili: FI95 5741 5320 0875 49